

Г. В. Панцирева

Вінницький національний аграрний університет, м. Вінниця, Україна

ДОСЛІДЖЕННЯ СОРТОВИХ РЕСУРСІВ ТРАВ'ЯНИХ ВИДІВ *PAEONIA* L. В УКРАЇНІ

Проаналізовано сучасний стан напрямів використання трав'яних видів *Paeonia* L. та визначено їх перспективи використання у декоративному садівництві та озелененні. Досліджено сортовий асортимент видового та чисельного складу сортів трав'яних видів *Paeonia* L., яких занесено до Державного реєстру, та проаналізовано динаміку за роками їх створення. Наведено загальну характеристику досліджуваних сортів, яких занесено до Реєстру. Досліджено сортові властивості 42 сортів та гібридів трав'яних видів *Paeonia* L. Наведено результати первинного інтродукційного випробування квітничково-декоративних сортів, що належать до представників сортів трав'яних видів *Paeonia* L. в умовах Поділля. Проаналізовано видовий склад роду *Paeonia* L. та визначено перспективність їх використання для озеленення різних об'єктів зони Поділля. З метою диференціації рослин відповідно до сфери їх можливого використання наведено морфометричні показники сортів представників цього роду. Дослідженням встановлено, що всі досліджувані сорти викликають інтерес як потенційно цінні об'єкти для збагачення асортименту вітчизняних декоративних рослин та є перспективними для поліпшення стану парків, скверів, садків зони Поділля. Враховуючи високі декоративні властивості цих видів та широкі можливості їх застосування, квітничково-декоративні рослини представників трав'яних видів *Paeonia* L. становлять значний інтерес для садівництва та поповнення асортименту декоративних культур нашої держави. Також дослідженнями визначено природні можливості представників трав'яних видів *Paeonia* L., пластичність до зміни їх життєвої форми. Висока якість за сукупністю ознак, що визначають їх декоративність, характеризує досліджувані рослини як джерело для інтродукції, а також збагачення асортименту декоративних культур в Україні. Отже, інтродукція представників роду *Paeonia* L. для озеленення дає змогу значно розширити асортимент декоративно цінних рослин та збагатити культивовану флору зони Поділля та України загалом. Порівняння отриманих результатів з характеристикою сортів, які представив оригінальор, показали збігання сортових ознак за всіма показниками. Враховуючи, що Півонії належать до провідних культур, які набули широкого застосування в озелененні завдяки високій декоративності яскраво забарвлених суцвіть, оцінено рівень пристосованості сортового матеріалу цього виду. Означені якості проявилися повною мірою у всіх сортів, які ми вибрали для випробування в умовах Вінниччини, що підтверджено даними фенологічних спостережень та обліку їх господарсько-біологічних якостей за критеріями, прийнятими Державною методикою сортовипробування.

Ключові слова: *Paeonia* L.; сорт; інтродукція; морфометричні показники; природний ареал; біоморфологічні особливості.

Вступ. Питання щодо збагачення та оновлення асортименту декоративних рослин завжди є актуальним для будь-якої країни світу. Введення у широку виробничу практику нових перспективних сортів, відібраних внаслідок багаторічних досліджень, залишається одним з основних завдань селекції (Laptiev, 2001).

Серед широкого спектру квітничково-декоративних рослин до числа найбільш перспективних для інтродукції в Україну належать види *Paeonia* L., представники якої посідають одне з чисельних місць у світовому асортименті декоративних культур. Випробування трав'яних видів дадуть змогу зробити попередні висновки щодо перспективності їх вирощування в умовах Поділля (Gorobecz, Mashkovska & Vujdin, 2008).

Рослини півонії, зокрема декоративні види, здавна застосовували ще і в народній медицині завдяки цілющим властивостям. Півонії посідають провідне місце серед багаторічників, які здатні перезимувати у відкритому ґрунті. Висока декоративність, довговічність

та можливість широкого використання у декоративному садівництві, екологічна пластичність не тільки видів, але і більшості культиварів дає змогу вирощувати ці рослини в різних кліматичних зонах України (Sowling, 1994).

Створення нових сортів та їх систематика допоможе значно розширити використання культури півонії в озелененні та збагатити культивовану флору зони Поділля та України загалом.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Культура Півонії – це монотипний рід трав'яних багаторічників, єдиний у родині Півонієві. Види півоній бувають різні – не тільки трав'яні, ще трапляються півонії деревоподібні, а також види, в яких об'єднані властивості та деревоподібних, і трав'яних півоній – всього близько сорочка видів. У природі квіти півонії ростуть у помірному і субтропічному поясах Північної Америки та Євразії (Ahmad et al., 2012).

Селекційну роботу з виведення нових сортів було

Інформація про авторів:

Панцирева Ганна Віталіївна, канд. с.-г. наук, ст. викладач, кафедра садово-паркового господарства, садівництва та виноградарства. Email: apantsyeva@ukr.net; <https://orcid.org/0000-0002-0539-5211>

Цитування за ДСТУ: Панцирева Г. В. Дослідження сортових ресурсів трав'яних видів *Paeonia* L. в Україні. Науковий вісник НЛТУ України. 2018, т. 28, № 8. С. 74–78.

Citation APA: Pantsyeva, H. V. (2018). Research of sortal resources of grape species of *Paeonia* L. in Ukraine. *Scientific Bulletin of UNFU*, 28(8), 74–78. <https://doi.org/10.15421/40280815>

виконано в Китаї у XVI ст., проте особливу увагу селекції півонії надано в Японії, де була виведена перша "Японська" група. Тут з'являються і перші сорти, оскільки розведення і вирощування півоній вважалося богоугодною справою. До видатних науковців селекціонерів світового масштабу відносять N. Lemon, J. Calot, F. Crousse, V. Lemoine, Ch. Verdier, A. Dessert, A. Mieliez (Sowling, 1994).

З початку XIX ст. починається захоплива історія в селекції півоній. Особливу увагу півонії надавали французькі та англійські селекціонери. Після Першої світової війни селекція півоній перемістилася у США разом із міжвидовою гібридизацією (Halda, 2004). Найпоширенішими у світовому декоративному садівництві є *Paeonia lactiflora* Pall (Півонія молочноквіткова), у світі налічується близько 5000 сортів (Jakubowski, 2008). Усі сорти *Paeonia lactiflora* Pall української селекції – багаторічники, проте вони різняться за розмірами і формами, забарвленням, будовою квітів, тривалістю цвітіння тощо (Pancuțeva, 2016).

Саме збагачення сортової різноманітності декоративного виду *Paeonia* L. селекції, розширення варіантів простих і комплексних садових композицій з їх участю, більш рівномірне їх розміщення в межах населених пунктів, значно наблизить оформлення населених міст України до рівня кращих світових зразків.

Становлення і розвиток селекційних досліджень у НБС пов'язані з академіком Миколою Миколайовичем Гришко, оскільки асортимент квітково-декоративних рослин тоді був дуже бідним. Унікальні колекції квітково-декоративних рослин, що зібрано у відділі квітництва з різних ботаніко-географічних регіонів світу, стали основою для створення нових сортів і гібридів, які були інтродуковані в різні країни світу, зокрема вони є цінними складовими колекційного фонду Національного ботанічного саду ім. М. М. Гришка НАН України (НБС) (Gorobecz, 2015).

В Україні селекція півоній розпочали вчені квітникарі А. А. Сосновець і І. С. Краснова у 1950 р. На сьогодні в нашій країні велику селекційну роботу веде Київський Ботанічний Сад ім. Гришка. Вчений-селекціонер В. Ф. Горобець створив багато сортів: Червоний Оксамит, Червоні Вітрила, Чебурашка, Мрія, Либідь, Офелія, Ювілей Києва, Скарбниця і багато інших, які є основою для народної селекції (Prokorchuk, 2005).

Враховуючи високі декоративні властивості досліджуваних сортів та великі можливості їх застосування, ці рослини становлять значний інтерес для озеленення нашої країни та поповнення асортименту квітково-декоративних культур.

Мета дослідження – проаналізувати декоративні характеристики сортів української селекції *Paeonia* L. Відповідно до мети, основним завданням було вияв-

лення найбільш перспективних сортів вітчизняної селекції для створення колекції культури півонії на базі Вінницького національного аграрного університету.

Матеріал та методи дослідження. Дослідження проводили впродовж 2016–2018 рр. на базі дослідних ділянок кафедри садово-паркового господарства, садівництва та виноградарства агрономічного факультету Вінницького національного аграрного університету. Грунтово-кліматичні умови зони дослідження сприятливі для вирощування перерахованих сортів виду *Paeonia* L.

Первинне інтродукційне випробування і відповідну оцінку досліджуваних квітково-декоративних видів здійснювали за методикою, яку розробив В. Н. Білов (Bylov, 1978), і методикою державного сорто випробування (Metodika, 2002). Для зручності, оцінку за кожним із критеріїв проводили за 5-бальною системою. Загальну оцінку визначали як середнє значення від суми всіх балів.

Результати дослідження та їх обговорення. Проаналізувавши Державний реєстр сортів *Paeonia* L., встановлено, що селекційна робота зі створення нових сортів півонії в Україні має ще недостатній рівень. Асортимент виду *Paeonia* L. в Україні становить на сьогодні 42 сорти та гібриди (Pilkevych, 2014).

Реєстрацію сортів досліджуваного виду півонії в Україні проводили протягом 25 років. Встановлено, що, починаючи з 2003 по 2012 рр. до Державного реєстру сортів *Paeonia* L., придатних до поширення, не реєстрували сорти. Селекційна робота зі створення нових сортів півонії відновилась у 2013 р. (Mazur, 2018).

Згідно з Державним реєстром сортів рослин України наявні такі сорти та гібриди півонії: Ясочка, Ювілей Києва, Чумацький Шлях, Червона Вежа, Чемпіон, Чарівник, Чаклунка, Червоні вітрила, Червоний оксамит, Хохлома, Фаворит, Світлана, Світоч, Скарбниця, Писанка Коломиї, Офелія, Метелик, Малинова Ватра, Мрія, Ліхтарик, Либідь, Кобзар, Корифей, Квазімодо, Ірокез, Жемчужна розсип, Дукат, Геркулес, Весільна, Бенефіс, Березина, Антей, Весняне дефіле, Світанкова поема, Зоряна, Чебурашка, Кокетка, Героям небесної сотні, Травневі роси, Блондин, Чорномор, Світлячок (табл. 1) (Katalog, 2015).

Основними напрямками використання сортів та гібридів *Paeonia* L. є декоративний (озеленення, зріз) та лікарський. Рослина культивується зазвичай у квітниках і садах як декоративна, а в народній медицині використовують окрім квіток, і кореневище півонії (Friedman, Henika & Mandrell, 2003).

За результатами дослідження, наведено основні морфометричні показники (висота рослин, діаметр та забарвлення квітки, строки цвітіння) декоративно-цінних сортів *Paeonia* L. (табл. 2).

Табл. 1. Сорти *Paeonia* L., що внесені до Державного Реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні у 2018 р.

№ з/п	Сорт (гібрид)	Рекомендована зона для вирощування	Використання	Рік реєстрації
1	Ясочка	Лісостеп, Полісся	декоративні та лікарські / Ornamental and Healing	1997
2	Ювілей Києва		декоративні та лікарські / Ornamental and Healing	2003
3	Чумацький Шлях		декоративні та лікарські / Ornamental and Healing	2009
4	Червона Вежа		декоративні та лікарські / Ornamental and Healing	2008
5	Чемпіон		декоративні та лікарські / Ornamental and Healing	2008
6	Чарівник	Лісостеп, Полісся, Степ	декоративні та лікарські / Ornamental and Healing	2008
7	Чаклунка		декоративні та лікарські / Ornamental and Healing	2003
8	Червоні вітрила	Лісостеп, Полісся	декоративні та лікарські / Ornamental and Healing	2000
9	Червоний оксамит	Лісостеп, Полісся	декоративні та лікарські / Ornamental and Healing	1993

10	Хохлома	Лісостеп, Полісся	декоративні та лікарські / Ornamental and Healing	1993
11	Фаворит		декоративні та лікарські / Ornamental and Healing	2008
12	Світлана	Лісостеп, Полісся, Степ	декоративні та лікарські / Ornamental and Healing	2008
13	Світоч	Лісостеп, Полісся	декоративні та лікарські / Ornamental and Healing	1994
14	Скарбниця	Лісостеп, Полісся	декоративні та лікарські / Ornamental and Healing	1998
15	Писанка Коломиї	Лісостеп, Полісся	декоративні та лікарські / Ornamental and Healing	2009
16	Офелія		декоративні та лікарські / Ornamental and Healing	2000
17	Метелик		декоративні та лікарські / Ornamental and Healing	2008
18	Малинова Ватра		декоративні та лікарські / Ornamental and Healing	2009
19	Мрія	Лісостеп, Полісся	декоративні та лікарські / Ornamental and Healing	1997
20	Ліхтарик	Лісостеп, Полісся, Степ	декоративні та лікарські / Ornamental and Healing	2008
21	Либідь	Лісостеп, Полісся	декоративні та лікарські / Ornamental and Healing	1997
22	Кобзар	Лісостеп, Полісся, Степ	декоративні та лікарські / Ornamental and Healing	2008
23	Корифей		декоративні та лікарські / Ornamental and Healing	2003
24	Квазімодо		декоративні та лікарські / Ornamental and Healing	2009
25	Ірокез	Лісостеп, Полісся, Степ	декоративні та лікарські / Ornamental and Healing	2008
26	Жемчужна розсип	Лісостеп, Полісся	декоративні та лікарські / Ornamental and Healing	1994
27	Дукат	Лісостеп, Полісся	декоративні та лікарські / Ornamental and Healing	1997
28	Геркулес		декоративні та лікарські / Ornamental and Healing	2009
29	Весільна	Лісостеп, Полісся	декоративні та лікарські / Ornamental and Healing	1997
30	Бенефіс		декоративні та лікарські / Ornamental and Healing	2003
31	Берегиня	Лісостеп, Полісся	декоративні та лікарські / Ornamental and Healing	1997
32	Антей	Лісостеп, Полісся	декоративні та лікарські / Ornamental and Healing	1999
33	Весняне дефіле	Лісостеп, Полісся	декоративні / Ornamental	2016
34	Світанкова поема	Лісостеп, Полісся	декоративні / Ornamental	2013
35	Зоряна	Лісостеп, Полісся	декоративні / Ornamental	2013
36	Чебурашка	Лісостеп, Полісся	декоративні / Ornamental	2013
37	Кокетка	Лісостеп, Полісся	декоративні / Ornamental	2013
38	Героям небесної сотні	Лісостеп, Полісся	декоративні / Ornamental	2016
39	Травневі роси	Лісостеп, Полісся	декоративні / Ornamental	2016
40	Чорномор	Лісостеп, Полісся	декоративні / Ornamental	2016
41	Блондин	Лісостеп, Полісся	декоративні / Ornamental	2016
42	Світлячок	Лісостеп, Полісся	декоративні / Ornamental	2016

Табл. 2. Морфометричні показники, забарвлення квітки та строки цвітіння декоративно-цінних сортів *Paeonia L.*

№ з/п	Сорт (гібрид)	Висота рослин, см	Діаметр квітки, см	Строки цвітіння	Забарвлення квітки	Аромат	Форма квітки
1	Ясочка	до 90	до 17	середній	рожеве	слабкий	махрові
2	Ювілей Києва	до 90	до 20	середньопізній	біле	ароматна	махрові, трояндоподібні
3	Чумацький Шлях	до 70	до 15	дуже ранній	червоне	слабкий	немахрові
4	Червона Вежа	до 100	до 15	ранній	червоне	ароматна	напівмахрова
5	Чемпіон	до 90	до 18	середній	біле	ароматна	махрова, трояндоподібна
6	Чарівник	до 80	до 18	середній	біле	ароматна	махрова
7	Чаклунка	до 90	до 17	ранній	червоне	ароматна	махрова
8	Червоні вітрила	до 110	до 15	ранній	червоне	слабкий	немахрові
9	Червоний оксамит	до 110	до 15	ранньосередній	червоне	слабкий	махрова, напівмахрова
10	Хохлома	до 80	до 16	ранній	червоне	слабкий	проста
11	Фаворит	до 60	до 14	середній	червоне	слабкий	махрова, трояндоподібна
12	Світлана	до 100	до 18	пізній	рожеве	слабкий	махрова, трояндоподібна
13	Світоч	до 70	до 16	середньопізній	червоне, рожеве	слабкий	махрова
14	Скарбниця	до 80	до 16	середній	рожеве	слабкий	махрова, трояндоподібна
15	Писанка Коломиї	до 80	до 15	дуже ранній	червоне	слабкий	проста
16	Офелія	до 80	до 16	дуже ранній	червоне	слабкий	махрова, трояндоподібна
17	Метелик	до 75	до 17	дуже ранній	рожеве	ароматна	махрова
18	Малинова Ватра	до 110	до 18	середній	червоне	ароматна	махрова
19	Мрія	до 90	до 16	середній	біле	слабкий	махрова, трояндоподібна
20	Ліхтарик	до 70	до 14	середній	рожеве	ароматна	махрова
21	Либідь	до 105	до 18	дуже пізній	рожеве	слабкий	махрова
22	Кобзар	до 110	до 18	середньопізній	рожеве	ароматна	махрова
23	Корифей	до 80	до 16	середній	червоне	слабкий	махрова, трояндоподібна
24	Квазімодо	до 100	до 15	середній	рожеве	слабкий	махрова
25	Ірокез	до 100	до 18	дуже ранній	рожеве	слабкий	махрова
26	Жемчужна розсип	до 80	до 16	ранній	рожеве, жовте	ароматна	японська форма
27	Дукат	до 100	до 18	середній	червоне	слабкий	махрова

28	Геркулес	до 110	до 20	ранній	червоне	слабкий	махрова, трояндоподібна
29	Весільна	до 80	до 17	ранній	біле	ароматна	махрова, трояндоподібна
30	Бенефіс	до 80	до 18	дуже ранній	червоне	слабкий	махрова, трояндоподібна
31	Берегиня	до 70	до 15	ранній	рожеве	слабкий	махрова
32	Антей	до 80	до 16	середній	червоне	слабкий	махрова, трояндоподібна
33	Весняне дефіле	до 70	до 15	ранній	рожеве	слабкий	немахрова
33	Світанкова поема	до 70	до 16	дуже ранній	рожеве	слабкий	немахрова
34	Зоряна	до 85	до 14	ранній	рожеве	ароматна	анемоподібна
35	Чебурашка	до 80	до 13	ранній	червоне	ароматна	японська форма
36	Кокетка	до 95	до 20	дуже ранній	рожеве	ароматна	немахрова
37	Героям небесної сотні	до 90	до 16	ранній	рожево-пурпурний	слабкий	немахрова
38	Травневі роси	до 70	до 16	дуже ранній	рожеве	слабкий	немахрова
39	Чорномор	до 70	до 14	ранній	червоне	ароматна	махрова
40	Блондин	до 60	до 15	дуже	біле	слабкий	немахрова
41	Світлячок	до 70	до 15	дуже ранній	рожеве	ароматна	напівмахрова
42	Світанкова поема	до 70	до 16	дуже ранній	рожеве	слабкий	немахрова

* Джерело сформовано на підставі власних результатів досліджень.

** Інформація наведена для виду, сорти якого використовуються в декоративному садівництві.

Отже, природні можливості виду *Paeonia lactiflora* Pall, пластичність до зміни їх життєвої форми, висока якість за сукупністю ознак, що визначають їх надзвичайну декоративність характеризує дані сорти, як джерело для збагачення асортименту декоративних культур в Україні.

Поряд з більш високими вимогами до декоративних якостей сорту різко підвищується значення оцінки і відбору сортів за господарсько-біологічними показниками – здатність до розмноження, продуктивність цвітіння, стійкість до хвороб і до несприятливих умов і т. ін. (Прокорчук, 2017). Для визначення рівня придатності досліджуваних нами рослин для їх використання в садівництві Вінниччини нами здійснена їх оцінка тільки за комплексом господарсько-біологічних показників із включенням тільки окремих економічно значимих елементів із системи критеріїв, передбачених для оцінки декоративності (табл. 3).

Табл. 3. Оцінка декоративної цінності декоративно-цінних сортів *Paeonia* L.

Назва ознаки	Перевідні коефіцієнти	Жемчужна розсип		Кокетка		Зоряна		Блондин	
		5-бальна	100-бальна	5-бальна	100-бальна	5-бальна	100-бальна	5-бальна	100-бальна
Колір квітки і стійкість її до вигорання	4	5	20	5	20	5	20	5	20
Величина квітки	1	5	5	5	4	4	4	5	5
Суцвіття (величина, щільність розміщення квіток, кількість квіток)	4	5	20	4	16	5	20	5	20
Якість квітконоса	2	5	10	5	10	5	10	5	10
Куц (форма, міцність, декоративність)	2	5	10	5	10	5	10	5	10
Ремонтантність	2	4	8	5	10	5	10	4	8
Рясність цвітіння	2	4	8	5	10	5	10	5	10
Оригінальність	2	4	8	5	10	5	10	5	10
Стан рослин (рівність сорту)	1	5	5	5	5	5	5	5	5
Усього			94		95		99		98

За результатами дослідження, сорти цього виду дуже добре адаптувались до умов вирощування, практично не вражались хворобами і виявились достатньо стійкими до несприятливих чинників. І як свідчать ре-

зультати інтродукційної сортооцінки, за своїми декоративними і господарсько-біологічними властивостями заслуговують високої оцінки.

Висновки. Усі сорти та гібриди *Paeonia* L., що пройшли первинне інтродукційне випробування, отримали високі оцінки за комплексом показників, які визначають їх декоративність та господарсько-біологічні властивості. Тому їх оцінюють як добре адаптовані до едафо-кліматичних умов зони Поділля і рекомендують як об'єкти для збагачення асортименту рослин для озеленення, колекційних та експозиційних фондів, а також для використання у селекційній роботі та комерційній діяльності.

Перелік використаних джерел

- Ahmad, F., Tabassum, N., Rasool, S., Tabassum, N., & Rasool, S. (2012). Medicinal uses and phytoconstituents of *Paeonia officinalis*. *Int. Res. J. of pharmacy*, 3(4), 85–87.
- Bylov, V. N. (1978). *Osnovy sravnytel'noi sortootsenki dekorativnykh rastenyi* (Yntroduktsiya y selektsiya tsvetochno-dekorativnykh rastenyi). Moscow: Science, 32 p. [In Russian].
- Friedman, M., Henika, P. R., & Mandrell, R. E. (2003). Antibacterial Activities of Phenolic Benzaldehydes and Benzoic Acids against *Campylobacter jejuni*, *Escherichia coli*, *Listeria monocytogenes*, and *Salmonella enterica*. *Journal of Food Protection*, 66(10), 1811–1821.
- Gorobecz, V. F. (2015). *Pyony (byologyya, selektsyya, sorta)*. Kyiv: Veles, 160 p. [In Russian].
- Gorobecz, V. F., Mashkovska, S. P., & Bujdin, Yu. V. (2008). *Kolektsijnnyj fond kvitnykovo-dekorativnykh roslyn Nacional'nogo botanichnogo sadu im. M. M. Gryshka NAN Ukrayiny* (Katalog roslyn). Ternopil: Medobory, 180 p.
- Halda, J. (2004). *The genus Paeonia*. Portland: Timber Press, 227 p.
- Jakubowski, R. (2008). *Peonies 1997–2007* (Registered peony cultivars, with a checklist of peony names, references and originators). Missouri: American Peony Society, 213 p.
- Katalog. (2015). Katalog sortiv roslyn, prydatnyx dlya poshyrennya v Ukrayini na 2015 rik (vytyag), (pp. 191–192), 360 p. [In Ukrainian].
- Laptiev, O. O. (2001). *Introduktsiya ta aklimatyzatsiya roslyn z osnovamy ozelenennia*. Kyiv: Fitosotsiotsentr, 109 p. [In Ukrainian].
- Mazur, V. A. (2018). Primary introduction assessment of decorative species of the lupinus generation in Podillya. *Scientific Bulletin of UNFU*, 28(7), 40–43. <https://doi.org/10.15421/40280708>
- Metodika. (2002). *Metodika gosudarstvennogo sortoispytaniya dekorativnykh kultur*. Moscow: Publishing Min. selsk. hoz., 182 p. [In Russian].
- Pancyreva, G. V. (2016). *Doslidzhennya sortovykh resursiv lyupynu biologo (Lupinus albus L.) v Ukrayini*, (Vol. 4, pp. 88–93). Vinnycya. [In Ukrainian].

Pilkevych, A. V. (2014). *Sorty kvitkovykh i dekoratyvnykh kultur*. Kyiv: Urozhaj, 140 p. [In Ukrainian].

Prokopchuk, V. M. (2005). Pervynna introdukcijna ocinka vydiv ta sortiv rodyny rannykovykh Scrophulariaceae Juss. *Suchasni problemy fiziologii ta introdukciji roslyn. Materialy Vseukrayins'koyi naukovo-praktychnoyi konferenciji*, (pp. 100–103). Dnipropetrovsk: DNU. [In Ukrainian].

Prokopchuk, V. M. (2017). Pervynna introdukcijna ocinka sortiv Antirrhinum Majus v umovax biostacionaru Vinnyczkogo nacionalnoho agramogo universytetu. *Collection of scientific works of Vinnytsia National Agrarian University*, 7(1), 113–120. [In Ukrainian].

Sowling, W. A. (1994). *Plant breeding for stable agriculture* [Plant breeding for stable agriculture], (pp. 183–184). Presidential Address. Western Australia.

A. В. Панцѳрева

Винницький національний аграрний університет, г. Винниця, Україна

ИССЛЕДОВАНИЕ СОРТОВЫХ РЕСУРСОВ ТРАВЯНИСТЫХ ВИДОВ *PAEONIA L.* В УКРАИНЕ

Проанализировано современное состояние направлений использования травянистых видов *Paеonia L.* и определены их перспективы использования в декоративном садоводстве и озеленении. Исследован сортовой ассортимент видового и численного состава сортов травянистых видов *Paеonia L.*, занесенных в Государственный регистр, и проанализирована динамика по годам их создания. Приведена общая характеристика исследуемых сортов, занесенных в Реестр. Исследованы сортовые свойства 42 сортов и гибридов травянистых видов *Paеonia L.* Приведены результаты первичного интродукционного испытания цветочно-декоративных сортов, принадлежащих к представителям сортов травянистых видов *Paеonia L.* в условиях Подолья. Проведен анализ видового состава рода *Paеonia L.* и определена перспективность их использования для озеленения различных объектов зоны Подолья. С целью дифференциации растений в соответствии со сферой их возможного использования приведены морфометрические показатели сортов представителей данного рода. Установлено, что все исследуемые сорта вызывают интерес как потенциально ценные объекты для обогащения ассортимента отечественных декоративных растений и являются перспективными для улучшения состояния парков, скверов, садов зоны Подолья. Учитывая высокие декоративные качества данных видов и широкие возможности их применения, цветочно-декоративные растения представителей травянистых видов *Paеonia L.* имеют значительный интерес для садоводства и для пополнения ассортимента декоративных культур нашего государства. Также определены природные возможности представителей травянистых видов *Paеonia L.*, пластичность к изменению их жизненной формы. Высокое качество по совокупности признаков, определяющих их декоративность, характеризует исследуемые растения как источник для интродукции, а также обогащения ассортимента декоративных культур в Украине. Итак, интродукция представителей рода *Paеonia L.* для озеленения даст возможность значительно расширить ассортимент декоративно ценных растений и обогатить культивируемую флору зоны Подолья и Украины в целом. Сравнение полученных результатов с характеристикой сортов, представленных оригинатором, показали совпадение сортовых признаков по всем показателям. Учитывая, что Пионы относятся к ведущим культурам, которые получили широкое применение в озеленении благодаря высокой декоративности ярко окрашенных соцветий, оценен уровень приспособленности сортового материала данного вида. Указанные качества проявились в полной мере на всех сортах, выбранных для испытания в условиях Винницкой области, что подтверждено данными фенологических наблюдений и учета их биологических качеств по критериям, принятым Государственной методикой сортоиспытания.

Ключевые слова: *Paеonia L.*; сорт; интродукция; морфометрические показатели; природный ареал; биоморфологические особенности.

H. V. PANTSYREVA

Vinnytsia National Agrarian University, Vinnytsia, Ukraine

RESEARCH OF SORTAL RESOURCES OF GRAPE SPECIES OF *PAEONIA L.* IN UKRAINE

The present state of the trends of the use of herbaceous species of *Paеonia L.* is analyzed and their prospects for use in decorative gardening and landscaping are determined. The varietal assortment of species and number composition of varieties of herbaceous species of *Paеonia L.*, which were entered into the State Register and analyzed dynamics in the years of their creation, was investigated. The general characteristic of investigated varieties listed in the Register is given. The varietal properties of 42 varieties and hybrids of herbaceous species *Paеonia L.* were investigated. The results of the initial introductory test of flower-decorative varieties belonging to representatives of varieties of herbaceous species *Paеonia L.* in the conditions of Podillya are presented. The analysis of the species composition of the genus *Paеonia L.* has been carried out and the prospects of their use for landscaping of various objects of the Podillya area have been determined. In order to differentiate plants according to the scope of their possible use, morphometric indices of varieties of representatives of this genus are given. The research found that all the studied varieties are of interest as potentially valuable objects for the enrichment of the range of domestic ornamental plants and are promising for improving the state of parks and gardens in Podillya area. Taking into account the high decorative qualities of these species and the wide possibilities of their application, flower-ornamental plants of representatives of grassy species of *Paеonia L.* have a significant interest in gardening and to replenish the range of decorative cultures of our country. The research also identifies the natural features of the representatives of *Paеonia L.* grassy species, plasticity to change their vital form, high quality by a set of features that determine their decorative characterization of the plants under study, as a source for introduction, as well as the enrichment of the range of decorative cultures in Ukraine. Consequently, the introduction of representatives of *Paеonia L.* family for planting greenery will significantly expand the range of ornamental plants and enrich the cultivated flora of Podillya region and Ukraine as a whole. Comparison of the obtained results with the characteristics of varieties presented by the originator showed the coincidence of varietal characteristics by all indicators. Taking into account that Peony belongs to the leading crops that have become widely used in landscaping due to the high decorative nature of brightly colored inflorescences, the level of adaptation of the varietal material of this species is estimated. The indicated qualities were manifested fully in all the varieties selected by us for testing in the conditions of Vinnytsia region, which is confirmed by the data of phenological observations and the account of their economic and biological qualities according to the criteria adopted by the State Method of Sorting Tests.

Keywords: *Paеonia L.*; variety; introduction; morphometric indices; natural range; biomorphological features.